

سرفردوزدن د بډرے

(الف - ز)

موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت

دوی اړیکې سره پکښه د ټولنې د تعلیم د وزارت
د تعلیم، علومو او لوړو زده کړو وزارت

شورای اسلامی بندر ماهنجر

شهر داری بندر ماهنجر

سرشناسه	شیرالی، عادل، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	سرافراران ابدی/مولفان عادل شیرالی، نرگس شامحمدی.
مشخصات نشر	تهران: موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۸۰ ص: مصور (بخشی رنگی). : ۲۱/۵×۱۴/۵ سم.
شابک	978-964-495-547-1:: ۱۸۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فپا
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- بندر ماهشهر -- شهیدان -- سرگذشتنامه
موضوع	Martyrs -- Iran -- Bandar Mahshahr -- Biography
موضوع	شهیدان -- ایران -- بندر ماهشهر -- سرگذشتنامه
موضوع	Martyrs -- Iran -- Bandar Mahshahr -- Biography:
شماره	شامحمدی، نرگس، ۱۳۴۹ -
شماره	DSR۱۶۲۵/ش۹۶۵۴۱۳۹۷:
شماره	۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲۳:
شماره	۵۴۷۷۲۳۳:

سرافراران ابدی

جلد اول (الف - ز)

مؤلفان: عادل شیرالی، نرگس شامحمدی

ناشر: موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت

حروفچین و تنظیم کننده: مینامیری روشن // ویراستار: سارا شامحمدی

صفحه آرا: امیر خلیلی فرد // طرح جلد: عباس رضایی عزت

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷ // شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: سحر // چاپ: آبنوس // صحافی: کوثر

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۹۵-۵۵۳-۲

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

سرشناسه	شیرالی، عادل، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	سرافرازان ابدی/مولفان عادل شیرالی، نرگس شامحمدی.
مشخصات نشر	تهران: موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۸۰ ص.: مصور (بخشی رنگی). ۱۴/۵ × ۲۱/۵ سم.
شابک	978-964-495-547-1 :: ۱۸۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- بندر ماهشهر -- شهیدان -- سرگشتنامه
موضوع	Martyrs -- Iran -- Bandar Mahshahr -- Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Biography
موضوع	شهیدان -- ایران -- بندر ماهشهر -- سرگشتنامه
موضوع	Martyrs -- Iran -- Bandar Mahshahr -- Biography
نوع اثر	شامحمدی، نرگس، ۱۳۴۹ -
رده یاب	۱۳۹۷: ۴۹۶۵ ش/DSR۱۶۲۵
ردیف دیوبی	۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۷۷۲۳۳

سرافرازان ابدی

جلد اول (الف - ز)

مؤلفان: عادل شیرالی، نرگس شامحمدی

ناشر: موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت

حروفچین و تنظیم کننده: میتا میری روشن // ویراستار: سارا آهوان

صفحه آرا: امیر خلیلی فرد // طرح جلد: عباس رضایی عزت

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷ // شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: سحر // چاپ: آبنوس // صحافی: کوثر

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۹۵-۵۵۳-۲

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

۱۹ مقدمه / ماهشهر در دوران دفتر مقدس

۲۲ روش تألیف کتاب

فصل اول / زندگی شهید

۲۹ آباد، اسدالله

۳۰ آبادانی، احمد

۳۱ آبادی، الماس

۳۱ آباریان، صاحب

۳۲ آرامی، منصور

۳۲ آفتد، جاسم

۳۳ آقاجاری، علی (فرزند عبدالله)

۳۳ آقاجاری، علی (فرزند مرتضی)

۳۴ آگسته، محمدعلی

- ۳۴ آل سید، سید حمید
- ۳۴ أَبُو خَنْفَر زاده، جعفر
- ۳۵ أَبُو سُؤْلَم، عبدالرزاق
- ۳۵ أَبُو سُؤْکَه، خلیل
- ۳۶ أَبُو عِبَادی راد، هاشم
- ۳۶ أَبُو عِبَاس، علی
- ۳۶ أَبُو عِبَاس، قاسم
- ۳۷ أَبُو عِبَاس، مدی
- ۳۷ أَبُو عُزَّان، ابراهیم
- ۳۸ أَبُو غَبِش، احمد
- ۳۸ أَبُو غَبِش، ثریا
- ۳۸ أَبُو غَبِش، چاسب
- ۳۹ أَبُو غَبِش، حسن
- ۳۹ أَبُو غَبِش، حَسُون
- ۴۰ أَبُو غَبِش، رحیم (فرزند غضبان)
- ۴۰ أَبُو غَبِش، رحیم (فرزند محمد)
- ۴۱ أَبُو غَبِش، رسول
- ۴۱ أَبُو غَبِش، عبدالامیر
- ۴۱ أَبُو غَبِش، عبدالامام
- ۴۱ أَبُو غَبِش، عبدالعباس (فرزند ضاحی)
- ۴۲ أَبُو غَبِش، عبدالعباس (فرزند مظلوم)
- ۴۳ أَبُو غَبِش، عبدالله
- ۴۳ أَبُو غَبِش، عبدالواحد
- ۴۴ أَبُو غَبِش، قاسم
- ۴۴ أَبُو غَبِش، کاظم

- ۴۴.....آلبوغیش، مجتبیٰ
- ۴۴.....آلبوغیش، محمود
- ۴۵.....آلبوغیش، ناصح
- ۴۵.....ابراہیمی، محمد
- ۴۶.....ابراہیمی فرد، خلف
- ۴۶.....ابراہیم زادہ، عبدالعظیم
- ۴۷.....احمدپور، محمد ابراہیم
- ۴۸.....احمدی، امرا اللہ
- ۴۸.....احمدی، رضا
- ۴۹.....اصل سمنی، شبر
- ۴۹.....اصلاحی، ابراہیم
- ۵۰.....اصلاحی، عبود
- ۵۰.....اصلاحی، مصطفیٰ
- ۵۱.....اصلاحیان، محمود رضا
- ۵۲.....اعیانی، حسین
- ۵۲.....آفروشہ، جاسم
- ۵۲.....اکبری، شہرام
- ۵۳.....اللہ دادی درباغی، ولی
- ۵۳.....امام زادہ شوشتری، سید سعید
- ۵۴.....امین، نور اللہ
- ۵۴.....امینی، اسد اللہ
- ۵۵.....بابابی، بہروز
- ۵۵.....بابابی، شمس اللہ
- ۵۶.....بازارنوی، غلام عباس
- ۵۶.....باقری، حجت اللہ

- ۵۷..... بامری زاده، امیر
- ۵۷..... باوی، طاهر
- ۵۸..... بحرانی پور، خنظل
- ۵۸..... بحرکانی، یوسف
- ۵۹..... برزگری، غلامرضا
- ۵۹..... برمکی، قاسم
- ۶۰..... برهمن، غلامرضا
- ۶۱..... بریمی، ناصر
- ۶۱..... بستن شیب، علیار
- ۶۲..... بلوچ اکبر، مراد
- ۶۲..... بلوشی نوذری، حسن
- ۶۲..... بن رشید، ناصر
- ۶۳..... بندری، شکرالله
- ۶۳..... بنی سعید، حمید
- ۶۴..... بنی سعید، نوروز
- ۶۵..... بن سعیدی، رمضان
- ۶۵..... بوشهری دلباری، حسن
- ۶۶..... بوعبادی، جمیل
- ۶۶..... بهیمانی، عبدالرحیم
- ۶۶..... بهیمانی نیا، ناصر
- ۶۸..... بیت حاوی، احمد
- ۶۸..... بیگلری، محمدرضا
- ۶۹..... پور جمالی، اسدالله
- ۶۹..... پور جمالی، عبدالعلی
- ۷۰..... پور خیاوی، کاظم

- ۷۰..... پور رحیمی، عبدالرحیم
- ۷۰..... پور میرزادہ، سعید
- ۷۱..... تراکمی، خلیل
- ۷۱..... تنگستانی، عبدالزہرا
- ۷۲..... توسلی مفرد، حمید
- ۷۲..... ٹامریون، سمیر
- ۷۳..... جامعی، محمد رحیم
- ۷۳..... ری پور ریحانی، غلامعلی
- ۷۴..... جعفری، منوچہر
- ۷۴..... جوہر، سیف
- ۷۵..... جعباوی، عبدالعزیز
- ۷۵..... جنگیزیان، رابین
- ۷۶..... خردانی غدیری، حامد
- ۷۶..... خردانی، جعفر
- ۷۷..... حسن پور عجم، نعیم
- ۷۷..... حسن زادہ، عزیز
- ۷۷..... حسن زادہ، علی
- ۷۸..... حسین زادہ، ہادی
- ۷۸..... حسینی، طاہر
- ۷۹..... حسینی زادہ، محمد
- ۷۹..... حلفی، لفتہ
- ۷۹..... حویزجانی، عزیزجان
- ۷۹..... حمودی، عبدالامیر
- ۸۰..... حمیدی، ہاشم
- ۸۰..... حیاتی، حبیب اللہ

- ۸۱..... حیاتی، حمید
- ۸۱..... حیاتی، عبدالحسین
- ۸۳..... حیاتی، علی
- ۸۳..... حیاتی، محمدرضا
- ۸۴..... حیاتی، مهدی
- ۸۴..... تیاوی، عبدالوهاب
- ۸۴..... یدری ریحانه، عزیز
- ۸۵..... حیدری، آبادی، مصطفی
- ۸۵..... حیدری، جمشید
- ۸۶..... حیدری، خلف
- ۸۶..... حیدری، رحیم
- ۸۷..... حیدری، طالب
- ۸۸..... حیدری، عبدالرضا
- ۸۸..... حیدری، قیصر
- ۸۹..... حیدری، مصطفی
- ۸۹..... حیدری، یدالله
- ۹۰..... خاکی، عبدالرحمان
- ۹۰..... خالدی، عبدالحمید
- ۹۰..... خالدی، عزیز
- ۹۱..... خدیری، منصور
- ۹۱..... خلف نژاد معرف، حاتم
- ۹۲..... خمیسی، ایمان
- ۹۲..... خنفری، علی
- ۹۳..... خواجه، محمود
- ۹۳..... داداش پور، شهین

- ۹۳..... داغری، عبدالجبار
- ۹۴..... داود مطوری، حسین
- ۹۴..... دُرافشان، علی
- ۹۵..... دریس، خلیل
- ۹۵..... درویش، رسول
- ۹۶..... دریانورد، غلامعباس
- ۹۶..... دریس رسولی، خیرالله
- ۹۷..... دریس مقدم، مالک
- ۹۷..... دریس، ابوب
- ۹۷..... دریس، حا
- ۹۸..... دریس سلیم
- ۹۸..... دریس، عبدالحسن
- ۹۹..... دریس، عبدالصمد
- ۹۹..... دریس، محمد
- ۹۹..... دریس، مریم
- ۱۰۰..... دریس، مکیه
- ۱۰۰..... دریس، نازی
- ۱۰۱..... دریس، ناصر
- ۱۰۱..... دریس‌سوی، محمدجواد
- ۱۰۲..... دست‌نژادیان، سعید
- ۱۰۲..... دشمن‌زبیری، اردشیر
- ۱۰۲..... دُویلائی، ایرج (میثم)
- ۱۰۳..... دَویرزایان، کریم
- ۱۰۳..... دهقانیان، محمدعلی
- ۱۰۴..... دیلمی بریمی، رضا

- دیوانی، جمیل ۱۰۴
- رحیمی، عبدالامیر ۱۰۴
- رحیمی، محمدرضا ۱۰۵
- رسولی، محمدرضا ۱۰۵
- رشیدی، عبدالسید ۱۰۶
- رضوی سیدجلال ۱۰۶
- ربیعان، غلامعباس ۱۰۷
- مدباری، حسین ۱۰۷
- رئیس قنواٹ، میر اللہ ۱۰۷
- رئیس قنواٹ، نعمت ۱۰۸
- رئیس، عبدالحمید ۱۰۹
- زادہ بابادی، عبدالمجید ۱۱۰
- زادہ رحیم، عبدالخضر ۱۱۰
- زارع پور، امر اللہ ۱۱۰
- زارعی ناصر آبادی، محمدرضا ۱۱۱
- زکی زادہ، عزیز ۱۱۲
- زمانی گرمسیری، بیژن ۱۱۲
- زمستانی زادہ، عیاد ۱۱۳

فصل دوم / وصیت نامہ شہدا

- شہید اسد اللہ آباد ۱۱۷
- شہید علی آقاجری ۱۲۰
- شہید خلیل آلبوشو کہ ۱۲۲
- شہید محمد ابراہیم احمد پور ۱۲۴
- شہید ابراہیم اصلاحی ۱۲۶
- شہید عظیم ابراہیم زادہ ۱۲۷

۱۲۹.....	شہید قاسم برمکی.....
۱۳۰.....	شہید مراد بلوچ اکبری.....
۱۳۱.....	شہید عبدالرحیم بھیمانی.....
۱۳۳.....	شہید ناصر بھیمانی نیا.....
۱۴۹.....	شہید اسداللہ پورجمالی.....
۱۵۰.....	شہید حمید توسلی مفرد.....
۱۵۲.....	شہید سیف اللہ جوکار.....
۱۵۳.....	شہید احمد حسینی.....
۱۵۵.....	شہید ہاشم حمیدی.....
۱۵۷.....	شہید ع. الحسین بیاتی.....
۱۵۹.....	شہید مہدی بیاتی.....
۱۶۱.....	شہید ایرج (میشم) دیوہی.....
۱۶۲.....	شہید محمود رئیس قلاتی.....
۱۶۴.....	شہید امرا اللہ زارع پور.....
۱۶۵.....	شہید عزیز زکی زادہ.....
۱۶۷.....	شہید بیژن زمانی گرمسیری.....

فصل سوم / اسامی و تصاویر شہدا

۱۹۱.....	پیوست.....
۱۹۳.....	واژه نامہ.....
۲۰۱.....	نقشہ.....
۲۰۹.....	نمودارها.....
۲۱۳.....	نمایہ مکان.....
۲۱۹.....	منابع.....
۲۲۱.....	مصاحبہ ها.....

ماهشهر در دوران دفاع مقدس

با شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در شهریور ۱۳۵۹ و گذشتن ارتش عراق از مرزهای بین‌المللی جنگ جهانی دوم، ارتش عراق و همپیمانان منطقه‌ای و جهانی آنان علیه ایران آغاز گردید. ارتش عراق با توجه به آمادگی قبلی برای تجاوز به ایران در روزهای نخستین، قسمت‌هایی از خاک ایران را در جنوب و غرب کشور، تصرف کند. در مرز جنوب پس از اشغال خرمشهر و تصرف جاده آبادان- اهواز و اهواز- خرمشهر و آبادان، در مسیر نیروهای عراقی افتاد و در معرض سقوط قرار گرفت. جاده ماهشهر- آبادان که شهر آبادان را به ماهشهر و بندر امام خمینی متصل می‌کرد در بیست و سوم مهر ۱۳۵۹ به اشغال دشمن درآمد. (باقری، حسن، دهقان، ۱۳۹۲، ۴-۱۷۳)

با تصرف این جاده، حلقه محاصره آبادان تنگ‌تر شد و تنها راه امداد و پشتیبانی از آبادان از طریق دریا، یعنی بندر چوئیده بود. با توجه به شرایط

بسیار سخت آبادان پشتیبانی برای کمک‌رسانی به آبادان از طریق ماهشهر نقش ویژه‌ای داشت. مردم آبادان، خرمشهر و اروندکنار برای خروج از شهر فقط می‌توانستند از طریق بندر چوئیده با سوار شدن بر لنج‌ها، به سوی ماهشهر از طریق خورهای آبی که در ساحل خلیج فارس بود، به بندر امام خمینی برسند. فاصله بندر چوئیده از راه دریا تا ماهشهر حدود ۱۵۰ کیلومتر است؛ بمودن این مسافت در دوران جنگ از چوئیده تا ماهشهر حدود ۲۴ ساعت طول می‌کشید. مردم با توجه به شرایط جنگی به سختی از چوئیده به ماهشهر می‌رفتند. امکانات در لنج‌ها برای زنان و کودکان و سالخورده‌گان مناسب نبود و سرویس بهداشتی و مکان خواب مناسب در لنج‌ها وجود نداشت.

امام جمعه آبادان مرحوم آیت‌الله مکی، در خاطرات خود از آن دوران، می‌گوید: «مشکل دیگر ارتباط آبادان با ماهشهر است که در اثر محاصره آبادان فقط از راه دریا صورت می‌گیرد، محدود و خیلی پر زحمت و مشقت است؛ چه اینکه وسیله حمل و نقل دریایی خیلی محدود بود. ارتش برای جنگ مهمات را باید از این طریق وارد کند. مردم زیادی از اهالی آبادان و خونین‌شهر هم برای حمل اثاثیه مورد لزوم خود می‌خواهند بیایند که آمدن و رفت آنها نیز با محدودیت و در نهایت زحمت است.» (جمی، ۱۳۸۷، ۲۴۱)

زمانی که لنج‌ها مردم را به بندر امام خمینی می‌رساندند از آن مهمات و سلاح حمل کرده، و برای رزمندگان در آبادان می‌بردند.

نقش مهم دیگر ماهشهر در دوران دفاع مقدس این بود که مجروحان جبهه‌های نبرد آبادان و شادگان و دارخوین را برای درمان و مداوا کردن به مراکز درمانی ماهشهر انتقال می‌دادند و در بیمارستان شهدا ماهشهر درمان

می‌کردند، رزمندگانی که از سایر شهرهای کشور قصد رفتن به آبادان و نبرد با دشمن را داشتند، از ماهشهر به مناطق جنگی اعزام می‌شدند. برای پشتیبانی و هدایت عملیات جنگی نیروهای ایران در ماهشهر سال ۱۳۵۹ برای پشتیبانی، ستاد عملیاتی با نام اروندرود تشکیل شده بود که در ابتدا فرماندهی آن را سرهنگ فروزان رئیس ژاندارمری استان خوزستان برعهده داشت. (همان، ۲۵۲) و بعد از آن، فرماندهی ستاد عملیات به عهده فرمانده لشکر ۷۷ خراسان به سرانگ شهاب‌الدین جوادی سپرده شد. (دهقان، ۱۳۹۲، ۱۳۰)

مهرماه ماهشهر آشپزخانه‌ای را برپا کرده بودند که از رزمندگان و مهاجران جنگی که در ماهشهر توقف داشتند، پذیرایی می‌کردند. (کمایی، غلامحسین) آیت‌الله جمعی در خطرات آن دوران در این باره می‌گوید: «آقای سهراب هاشمی - مسئول آموزش و پرورش ماهشهر - ما را به سالن غذاخوری خوب و شلوغ برد که اغلب نظامیان رزگ‌زدگان در آن بودند، تأسیس این غذاخوری به ابتکار آقای هاشمی برای رفاه رزگ‌زدگان و جنگ‌زدگان تأسیس شده که بسیار به جا و به موقع است.» (جمعی، ۱۳۸۷، ۲۵۶)

هنگام شروع جنگ در ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ با توجه به اینکه مدارس شروع شده بود، دانش‌آموزان مدارس خرمشهر، آبادان و اروندرود تنها به ماهشهر وارد شدند؛ مدارس ماهشهر محدود بود و گنجایش این تعداد دانش‌آموز مهاجر را برای پذیرش نداشت؛ معلمان آموزش و پرورش دانش‌آموزان مهاجر را با آغوش باز پذیرفتند و مدارس را در سه شیفت برگزار می‌کردند تا کسی از مدرسه باز نماند. (شیانی، ۱۳۹۷)

البته لازم به ذکر است که ماهشهر نقش مهم و اساسی در دوران دفاع مقدس داشته است و نمی‌توان در چند صفحه نقش آن را انعکاس داد. جا دارد که در

جای دیگری تحقیق مستقل و عمیقی درباره آن انجام شود.

روش تألیف کتاب

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: باید نام شهدا و یاد شهدا سکه رایج در جامعه گردد. بنا به فرمایش حضرت آقا، دوستان ما در ماهشهر تصمیم گرفتند که زندگی‌نامه شهدای ماهشهر را به نگارش درآورند. شروع کار از اسفند ۱۳۹۶ آغاز شد. روشی که در ابتدا اتخاذ گردید بدین صورت بود که آماری از شهدای ماهشهر تهیه شود که ما از راه‌های گوناگون آمار را تهیه کردیم. منابعی که در اختیار داشتیم عبارت بود از، فرهنگ اعلام شهدای خوزستان، انتشارات بنیاد شهید تهران در دو جلد، که بر اساس آماری که در بنیاد شهید خوزستان از ادارات بود در سطح استان خوزستان تهیه کرده بود، به رشته تحریر درآمده بود. از آنجا که تئوین اطلاعات شهدای ماهشهر در دو جلد در نظر گرفته شد، جلد اول از حرف الف تا ز و جلد دوم از حرف ژ تا ی، تمام اسامی شهدای ماهشهر از جلد اول استخراج و فرهنگ اعلام شهدای خوزستان استخراج شد. مبنای کتاب برای ثبت شهید این است که شهید متولد ماهشهر یا مدفون در ماهشهر باشد؛ در ماهشهر مدت زیادی حضور داشته است و یا اینکه خدمات فراوانی در ماهشهر داشته است؛ مانند شهید ناصر بهبهانی‌نیا که متولد ماهشهر نیست ولی در ماهشهر حضور داشته است. هنگامی که اسامی شهدا از کتاب فرهنگ اعلام شهدای خوزستان استخراج گردید، ما شروع به پالایش اطلاعات ثبت شده درباره شهدا کردیم، برای تأیید اطلاعات به دست آمده، باید با خانواده شهید یا هم‌زمان شهید مصاحبه می‌کردیم. از آنجا که اطلاعات ثبت شده در فرهنگ اعلام شهدا

خوزستان در موارد متعدد دارای نواقصی بود، برای اینکه بتوانیم اطلاعات شهدا را دقیق و کامل ثبت کنیم و برای نسل‌های آینده اخبار درست و دقیقی به یادگار بگذاریم، راهی جز مصاحبه با خانواده شهدا و هم‌زمان شهدا باقی نماند. یافتن خانواده شهدا و هم‌زمان شهید کاری سخت و زمان‌بر و در عین حال لازم بود. از بعضی خانواده شهدا اطلاعاتی به دست نیامد، چون بعضی شهدا متولد آبادان یا خرمشهر بودند و با پایان جنگ خانواده‌هایشان به شهرهای خود بازگشته بودند؛ و در ماهشهر کسی از آنان اطلاعی نداشت؛ بعضی از خانواده‌های شهدای ماهشهر نیز از آنجا به دیگر شهرها مهاجرت کرده بودند. ما کسانی که در ماهشهر بودند و امکان دسترسی به آنان میسر بود مصاحبه کردیم و اطلاعات موجود از شهدا را تصحیح و پالایش کردیم. اطلاعاتی که ما در کتاب پیش‌رو نگاشته‌ایم، سعی کردیم که تا حد امکان اطلاعات درست و دقیق باشد. ثبت اسامی شهدا، سال‌های تولد و شهادت همه آنچه که به وارسیم، ذوق و احتیاج داشت، به کار بردیم.

نکته‌ای که ذکر آن لازم است، مبنی بر ثبت اسامی شهدا در کتاب بر اساس قوانین بنیاد شهید است. بدین معنا که هر شهیدی که در بنیاد پرونده دارد و از نظر آنان شهید محسوب شده، ما نیز اسامی شهید را در کتاب آورده‌ایم. نکته دیگر تاریخ شهادت عده‌ایی از شهدا به بعد از دوران دفاع مقدس باز می‌گردد، یعنی سال ۱۳۶۷ به بعد، اینان کسانی هستند که از نظر قوانین بنیاد شهید، شهید محسوب می‌شوند.

در کتاب تعدادی از اسامی شهدا با * نشانه‌گذاری شده است. این اسامی مربوط به شهدایی است که در گلستان ماهشهر آرمیده‌اند و ما توانستیم اطلاعاتی از آنان به دست آوریم. امیدواریم در مراحل بعدی بتوانیم اطلاعاتی

از این شهدا به دست آوریم.

در گلستان ماهشهر مزار ۳۶ شهید گمنام وجود دارد که اطلاعاتی از آنها به دست نیامد. ظاهراً این شهدا در اوایل جنگ تحمیلی از خرمشهر و آبادان به ماهشهر انتقال یافته بودند. در حسینیه ثارالله، پنج شهید گمنام و در دانشگاه آزاد اسلامی ماهشهر نیز سه شهید گمنام وجود دارد.

حاجد اهل شامل زندگینامه ۱۷۶ شهید است. تهیه این کتاب مرهون زحمات و تلاش فراوان برادران و خواهرانی است که با تمام وجود وارد میدان شدند تا اجازه ندهد یاد این شهدا در جامعه کمرنگ شود. اسامی تمام کسانی که در این کار بزرگ سه‌گانه کردند در کتاب درج شده است.

سخن پایانی ما حساب به شهداست. ای شهدای عزیز و سعادتمندان دنیا و آخرت، خداوند بر شما نعمت را تمام کرد و شما را پیروزمندان هر دو جهان قرار داد. شما رفتید و ما ماندیم؛ شما جوان و با نشاط و شاداب ماندید و ما پیر و فرتوت و غمگین شدیم؛ شما مشکلات پس از پایان جنگ را ندیدید؛ شما در جنات فردوس الهی هستید؛ ما در این دنیای خاک‌آلود روزی در یک سنگر و یک صف بودیم؛ با هم نماز می‌خواندیم؛ دعا می‌کردیم؛ بر سر یک سفره می‌نشستیم؛ در جنگ با هم بودیم. شما رفتید و ما ماندیم؛ شما در دوران حیات مهربان و فداکار بودید؛ شما در درگاه الهی آبرومند و عزیز هستید، ما ماندیم و هزاران مشکل؛ آنچه در زنده کردن نامتان در توان داشتیم به کار بستیم و این کتاب را به رشته تحریر درآوردیم تا بگوییم شما را فراموش نکردیم و به یاد شما هستیم؛ شما هم به یاد ما باشید. ای شهدای عزیز، از شما انتظار داریم که از ما دستگیری کنید و از خداوند بخواهید ما را یاری کند و در آخرت همشین شما گرداند.

خداوند حافظ شیرازی را رحمت کند که این شعر او زبان قلب و حال ماست:

روز وصل دوستداران یاد باد	یاد باد آن روزگاران یاد باد
کامم از تلخی غم چون زهر گشت	بانگ نوشی شادخواران یاد باد
گرچه یاران فارغند از یاد من	از من ایشان را هزاران یاد باد
مبتلا گشتم در این بند و بلا	کوشش آن حق گزاران یاد باد

والسلام علیکم و رحمت الله و برکاته

عادل شیرالی - نرگس شامحمدی

ماهشهر - تهران

دی ماه ۱۳۹۷

www.ketab.ir